

Sygn. akt III AUa 660/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 sierpnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Beata Górska (spr.)
Sędziowie:	SSA Urszula Iwanowska SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 17 sierpnia 2017 r. w Szczecinie

sprawy L. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do świadczenia przedemerytalnego

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 30 maja 2016 r. sygn. akt VII U 261/16

oddala apelację.

SSA Urszula Iwanowska SSA Beata Górska SSO del. Gabriela Horodnicka

- Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 660/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 lutego 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu L. R. prawa do świadczenia przedemerytalnego, ponieważ ubezpieczony z ostatnim pracodawcą nie miał zawartego stosunku pracy ani też stosunku służbowego, lecz wykonywał pracę na podstawie umowy zlecenia.

W odwołaniu ubezpieczony wniósł o zmianę decyzji i przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego. Podniósł że ustawa o świadczeniach przedemerytalnych nie posługuje się warunkiem pozostawania w stosunku pracy bezpośrednio przed nabyciem statusu osoby bezrobotnej. Zdaniem odwołującego udowodnił on wymagany okres

składkowy, fakt pozostawania osobą bezrobotną oraz to, że nie odmówił podjęcia zatrudnienia, a tym samym zawarcie umowy zlecenia po rozwiązaniu stosunku pracy, nie ma znaczenia z punktu widzenia warunków do nabycia świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację, jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 30 maja 2016 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, że L. R., urodzony (...),

w postępowaniu przed organem rentowym udokumentował staż ubezpieczenia w łącznym wymiarze 40 lat. W okresie od 1 września 1976 r. do 31 lipca 1991 r. zatrudniony był na podstawie umowy o pracę w Przedsiębiorstwie (...) w S.. W okresie od 1 lutego 1992 r. do 1 stycznia 2012 r. prowadził działalność gospodarczą i z tego tytułu opłacał składki na ubezpieczenia społeczne. Następnie zawiesił prowadzenie działalności gospodarczej. W okresach od 1 do 31 stycznia 2012 r., od 1 do 29 lutego 2012 r., od 1 do 31 marca 2012 r., od 1 do 30 kwietnia 2012 r., od 1 do 31 maja 2012 r., od 1 do 30 czerwca 2012 r. oraz od 1 do 31 lipca 2012 r. L. R. zatrudniony był w P. (...) B. P. w S. w oparciu o umowy zlecenia.

Od 20 sierpnia 2012 r. wnioskodawca jest zarejestrowany jako bezrobotny, przy czym w okresie od 19 listopada 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. i w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 20 sierpnia 2013 r. otrzymywał zasiłek dla bezrobotnych, a od 24 listopada 2014 r. do 4 grudnia 2014 r. – stypendium szkoleniowe. W okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych oraz stypendium szkoleniowego, ubezpieczony nie odmówił bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał odwołanie L. R. za niezasadne. Jako podstawę rozstrzygnięcia wskazał art. 2 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych oraz pomocniczo art. 7 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd I instancji podkreślił, że nie uwzględnił wniosku ubezpieczonego o zawieszenie postępowania z uwagi na wytoczenie przed Sądem Rejonowym powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy. Nawet bowiem ustalenie, że od 1 stycznia 2012 r. do 31 lipca 2012 r. ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu na podstawie stosunku pracy, w świetle okoliczności, że od 20 sierpnia 2012 zarejestrowany był jako osoba bezrobotna, od 19 grudnia 2012 r. do 20 sierpnia 2013 r. pobierał zasiłek, od 24 listopada 2014 r. do 4 grudnia 2014 r. pobierał stypendium, zaś wniosek o świadczenie przedemerytalne złożył 9 października 2015 r., uniemożliwia przyznanie wnioskowanego świadczenia.

Weryfikując spełnienie ustawowych przesłanek do świadczenia emerytalnego, Sąd Okręgowy, wskazując na orzecznictwo Sądu Najwyższego zaznaczył, że osoba, która spełnia warunki ustanowione w art. 2 ust. 1 pkt 5 nie nabywa prawa do świadczenia przedemerytalnego bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy, ale – stosownie do art. 2 ust. 3 ustawy, który jednoznacznie odnosi się do osoby określonej w ust. 1 (tu: w jego pkt 2) – dopiero po upływie co najmniej 6-miesięcznego okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych i tylko wówczas, gdy spełnia kolejne warunki wymienione w tym przepisie. 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych związany z nabyciem statusu osoby bezrobotnej, musi nastąpić bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracownika, a nie później lub wcześniej po ustaniu zatrudnienia w okolicznościach innych niż określone w art. 2 ust. 1 pkt 5 lub późniejszym zaprzestaniu innej działalności zarobkowej.

W zgodzie z powyższym, Sąd I instancji uznał, że skoro L. R. na zasiłku dla bezrobotnych przebywał w okresie późniejszym niż bezpośrednio po ustaniu zatrudnienia na podstawie stosunku pracy, zaś warunki przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego muszą zostać spełnione kumulatywnie, a szczególnie istotne jest przy tym zachowanie sekwencji zdarzeń, to brak jest podstaw do przyznania wnioskowanego świadczenia. Dodatkowo Sąd Okręgowy wskazał, że wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego należy złożyć w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku

dla bezrobotnych i nie chodzi tu o jakikolwiek dokument poświadczający 6-miesięczny okres pobierania zasiłku, ale dokument wydany przez urząd pracy bezpośrednio po okresie 6 miesięcznego pobierania zasiłku.

Podsumowując, Sąd Okręgowy uznał, że w sprawie L. R. nie została zachowana sekwencja czasowa zdarzeń, bezpośrednio zdarzeń, co w konsekwencji nie daje podstaw zarówno do przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego, jak i do zawieszenia postępowania w sprawie, celem oczekiwania na wynik postępowania przed Sądem Rejonowym w sprawie o ustalenie istnienia stosunku pracy, ponieważ ewentualne ustalenia Sądu Rejonowego dokonane zgodnie z żądaniem ubezpieczonego, nie miałyby żadnego wpływu na rozstrzygnięcie prawa ubezpieczonego do świadczenia przedemerytalnego.

Z powyższym rozstrzygnięciem w całości nie zgodził się ubezpieczony. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych wskutek jego błędnej wykładni przez odmówienie ubezpieczonemu prawa do świadczenia przedemerytalnego, mimo spełnienia łącznie wszystkich przesłanek do nabycia prawa do tego świadczenia;
2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych polegający na jego błędnej wykładni, a mianowicie uznaniu, iż ubezpieczony nie pobierał zasiłku bezpośrednio po ustaniu stosunku pracy, podczas, gdy okres pobierania zasiłku nie musi przypadać bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy;
3. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 2 ust. 3 pkt 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych wskutek jego błędnej wykładni poprzez przyjęcie, iż ubezpieczony nie przedłożył bezpośrednio po okresie 6-miesięcznego pobierania zasiłku dokumentu poświadczającego okres pobierania zasiłku, podczas, gdy świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie posiadającej co najmniej 180-dniowy okres pobierania zasiłku;
4. rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść zapadłego orzeczenia, art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego;
5. rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść zapadłego orzeczenia, a mianowicie art. 217 § 1 i 2 k.p.c., art. 212 k.p.c. oraz art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych ubezpieczonego, tj. przesłuchanie świadków mających na celu wykazanie, iż spełnia on wszelkie warunki do przyznania świadczenia przedemerytalnego, a także na okoliczność, że umowy cywilnoprawne zawierane z ubezpieczonym w okresie od 1 stycznia do 21 lipca 2012 r. kreowały w rzeczywistości stosunek pracy.

Wskazując na powyższe zarzuty, ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego poczynając od 9 października 2015 r. oraz zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Wniósł ponadto o rozpoznanie zasadności postanowień Sądu I instancji w przedmiocie oddalenia wniosku

o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowania o ustalenie istnienia stosunku pracy, a także wniosków o przesłuchanie świadków jak w piśmie z dnia 21 kwietnia 2016 r.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego okazała się nieuzasadniona.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego

w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r. I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z dnia 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, LEX nr 585720).

Istotą sporu w przedmiotowej sprawie było ustalenie i rozstrzygnięcie, czy ubezpieczony L. R. spełnia przesłanki konieczne do przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego. Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 170), prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn.

Na mocy art. 2 ust. 3 powołanej ustawy, świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 180 dni pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki:

1) nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna;

2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia

w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych;

3) złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 180-dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Powyższe przepisy wskazują na dwie grupy przesłanek koniecznych do nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego. Pierwsza, oznaczona w treści art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy, odnosi się do opisu stanu zamkniętego przed złożeniem wniosku i sprowadza się do sytuacji oznaczającej utratę zatrudnienia, w której osoba do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia, posiada u tegoż pracodawcy staż pracy nie krótszy niż 6 miesięcy oraz posiada okres uprawniający do emerytury. Druga grupa przesłanek dotyczy sytuacji bezpośrednio poprzedzającej złożenie wniosku i łączy się ze statusem osoby bezrobotnej.

Przechodząc do meritum sprawy, w pierwszej kolejności Sąd Apelacyjny podkreśla, iż podziela stanowisko Sądu Okręgowego, który przyjął, że przepisy regulujące prawo do świadczenia przedemerytalnego nie mogą być interpretowane w sposób rozszerzający, a ponadto, że uprawnienie to warunkowane jest zachowaniem ustalonej przez przepisy prawa sekwencji czasowej. Dla realizacji tego celu przepisy ustawy o świadczeniach przedemerytalnych ustanawiają wprost obowiązek spełnienia szeregu następujących po sobie warunków uprawniających do świadczenia przedemerytalnego. W pierwszym rzędzie osoba ubiegająca się o to świadczenie musi spełnić wymagania określone, między innymi, w art. 2 ust. 1 pkt 5, a mianowicie, po pierwsze – rozwiązania z nią stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, po drugie – zatrudnienia w tym zakładzie przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy i po trzecie – osiągnięcia najpóźniej do dnia rozwiązania tego stosunku pracy wymaganego stażu ubezpieczeniowego wynoszącego w przypadku mężczyzn 40 lat. Jednakże, jak słusznie wskazał Sąd I instancji, osoba, która spełnia warunki ustanowione w art. 2 ust. 1 pkt 5 nie nabywa prawa do świadczenia przedemerytalnego bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy, ale stosownie do art. 2 ust. 3 ustawy, który jednoznacznie odnosi się do osoby określonej w ust. 1, dopiero po upływie co najmniej 6-miesięcznego okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych i tylko wówczas, gdy spełnia kolejne warunki wymienione w tym przepisie.

W myśl powyższego, na gruncie rozpoznawanej sprawy Sąd Okręgowy stwierdził brak prawa ubezpieczonego do spornego świadczenia z uwagi na okoliczność, iż bezpośrednio po rozwiązaniu umowy o pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy, prowadził on własną działalność gospodarczą (od 1 lutego 1992 r. do 1 stycznia 2012 r.), po czym w okresie od 1 stycznia 2012 r. do 31 lipca 2012 r. wykonywał pracę na podstawie umowy zlecenia. W ocenie Sądu I instancji, wymóg pobierania przez osobę określoną w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy zasiłku dla bezrobotnych przez co najmniej 6 miesięcy można uznać za spełniony tylko w przypadku, kiedy świadczenie takie na rzecz ubezpieczonego następuje bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy.

Stanowisko powyższe Sąd Apelacyjny w pełni podziela. W ocenie Sądu odwoławczego przepisy znajdujące zastosowanie w niniejszej sprawie mają jasne brzmienie i w ich świetle nie może być uznane za trafne stanowisko, że nie wprowadzają one warunku pozostawania w stosunku pracy bezpośrednio przed nabyciem statusu osoby bezrobotnej. Z ustanowionego w art. 2 ust. 3 pkt 1 ustawy wymagania bycia „nadal” bezrobotnym przez osobę, o której stanowi art. 2 ust. 1 pkt 5, wynika, że w pierwszym z wymienionych przepisów chodzi o 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych związany z nabyciem statusu osoby bezrobotnej bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracownika, a nie po późniejszym ustaniu zatrudnienia w okolicznościach innych niż określone w art. 2 ust. 1 pkt 5 lub późniejszym zaprzestaniu innej działalności zarobkowej. Niezasadne jest zatem odwoływanie się skarżącego m.in. do wykładni celowościowej oraz twierdzenie, że apelacja jest uzasadniona, gdyż ubezpieczony spełnił wszystkie warunki konieczne do przyznania świadczenia przedemerytalnego.

Przypomnieć w tym miejscu należy, iż regulacja prawna ubezpieczenia społecznego cechuje się tym, że ma ona charakter regulacji ścisłej, na którą składają się normy bezwzględnie obowiązujące. Z określonymi elementami stanu faktycznego przepisy prawa wiążą powstanie określonych skutków prawnych, niezależnie od woli stron. Stanowisko to jest przyjmowane zarówno w piśmiennictwie (por. np. T. Zieliński, Ubezpieczenia społeczne pracowników, Warszawa Kraków 1994, s. 85), jak i w judykaturze (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., I UZP 2/05, OSNP 2006)5-6/88). W prawie ubezpieczeń co do zasady nie ma miejsca na przyznawanie uprawnień w drodze uznania. Dotyczy to także przepisów ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, które wymagają ścisłej interpretacji. Jak już wspomniano, uzyskanie prawa do świadczenia przedemerytalnego przez osobę ubezpieczoną zostało uzależnione od określonych przesłanek, których realizacja musi nastąpić w określonym porządku chronologicznym. Prawo do świadczenia można uzyskać wówczas gdy bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy osoba ubezpieczona zarejestruje się jako bezrobotna. Jeśli zaś po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, ubezpieczony podejmuje kolejne zatrudnienie, dopiero po któregoś ustaniu z innych przyczyn lub w innych w innych okolicznościach, rejestruje się jako bezrobotny, to nie nabywa prawa do świadczenia przedemerytalnego. Taka interpretacja art. 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych jest zgodna ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 23 maja 2012 r., sygn. I UK 437/11, (LEX nr 1214558).

Podzielając powyższe stanowisko Sądu Najwyższego stwierdzić należy, iż ubezpieczony L. R. nie mógł skutecznie ubiegać się o świadczenie przedemerytalne, bowiem nie nabył on statusu osoby bezrobotnej bezpośrednio po ustaniu stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy. Status ten uzyskał dopiero po zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej oraz ustaniu stosunku zlecenia. Nieuzyskanie przez ubezpieczonego statusu osoby bezrobotnej bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy powoduje niemożność nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Ustosunkowując się natomiast w dalszej kolejności do wniosków skarżącego zgłoszonych w apelacji, Sąd odwoławczy wskazuje, iż za zasadne uznał oddalenie przez Sąd Okręgowy wniosku ubezpieczonego o zawieszenie postępowania, bowiem rozstrzygnięcie w sprawie IX P 238/16 toczącej się przed Sądem Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie pozostaje bez wpływu na ostateczny wynik niniejszego postępowania. Jak słusznie zauważył Sąd I instancji, gdyby bowiem nawet przyjąć, że w okresie od 1 stycznia 2012 r. do 31 lipca 2012 r. ubezpieczony był zatrudniony na podstawie umowy o pracę, nie zaś na podstawie umowy zlecenia, to z uwagi na fakt, iż ubezpieczony został zarejestrowany jako osoba bezrobotna dopiero od 20 sierpnia 2012 r., zasiłek pobierał od 19 grudnia 2012 r. do 20 sierpnia 2013 r. i

stypendium od 24 listopada do 4 grudnia 2014 r., nie zostanie spełniony warunek bezpośredniego nastąpienia po rozwiązaniu umowy o pracę okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.

Podobnie ocenił Sąd odwoławczy zasadność oddalenia wniosków ubezpieczonego o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków. W ocenie Sądu Apelacyjnego zeznania te pozwoliłyby ewentualnie ustalić charakter zatrudnienia ubezpieczonego w okresie od 1 stycznia 2012 r. do 31 lipca 2012 r., a zatem, czy odpowiadał on treści stosunku pracy czy też stosunku zlecenia. Przedmiotem sprawy niniejszej nie jest natomiast – w przeciwieństwie do przedmiotu wspomnianego postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym Szczecin – Centrum w Szczecinie w sprawie o sygn. akt IX P 238/16 – ustalenie istnienia stosunku pracy. W związku z powyższym przeprowadzenie tego rodzaju dowodu byłoby bezprzedmiotowe.

Reasumując, Sąd Apelacyjny podzielił oceną prawną dokonaną przez Sąd I instancji, zgodnie z którą L. R. nie spełnił wszystkich przesłanek koniecznych do nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego. W związku z powyższym, apelacja ubezpieczonego, jako nieuzasadniona, podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Urszula Iwanowska SSA Beata Górka SSO del. Gabriela Horodnicka

- Stelmaszczuk